

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ»
КЗ «ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА ІІ-ІІІ СТУПЕНІВ №31 ВІННИЦЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ»

Людина і світ. Дидактичні завдання

номінація «Навчально – методичний посібник»

Драбович Валентина Анатоліївна
вчитель суспільних дисциплін
«спеціаліст вищої категорії»
тел. (097) 250-18-48

Дорош Наталія Леонідівна
вчитель суспільних наук
«спеціаліст вищої категорії»
тел. (097) 296-85-15

м. Вінниця
2017

Автор **Драбович Валентина Анатоліївна**, вчитель суспільних дисциплін закладу «Загальноосвітня школа II-III ступенів №31 Вінницької міської ради»
Автор **Дорош Наталія Леонідівна**, вчитель суспільних дисциплін закладу «Загальноосвітня школа II-III ступенів №31 Вінницької міської ради».

Драбович В.А., Дорош Н.Л. Людина і світ. Дидактичні завдання. Методичний посібник/ В.А. Драбович, Н.Л. Дорош. – Вінниця: ММК, 2017.

Рецензенти:

К.П.Маліцька-методист навчальних дисциплін предметів суспільно-гуманітарного циклу, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

В.О.Сичова-голова міського методичного об'єднання вчителів суспільних дисциплін, вчитель закладу «НВК: Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія №30 ім. Т.Шевченка», спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист

Рекомендовано методичною радою
Комунального закладу «Загальноосвітня школа II-III ступенів №31
Вінницької міської ради»
(Протокол № 3 від 13.01.2017)

В запропонованому посібнику розміщено дидактичний матеріал проведення уроків з курсу «Людина і світ», викладено оптимальні форми для систематизації, перевірки знань, навчання логічному мисленню, розвивання здібностей приймати рішення індивідуально чи в команді в обмежений проміжок часу, виховувати інтерес до навчання у учнів 11 класів.

Зміст

ВСТУП	4
ТЕМА 1. ЛЮДИНА. ОСОБИСТІСТЬ. ГРОМАДЯНИН.....	6
ТЕМА 2. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	11
ТЕМА 3. СТЕРЕОТИПИ Й УПЕРЕДЖЕННЯ	16
ТЕМА 4. КОНФЛІКТИ.....	22
ТЕМА 5. СОЦІУМ (СУСПІЛЬСТВО ЛЮДЕЙ)	26
ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ	32
ТЕМА 7. ПРАВА, СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	37
ТЕМА 8. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО.....	43
ТЕМА 9. ПОЛІТИКА В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА	48
ТЕМА 10. ДЕМОКРАТІЯ.....	53
ТЕМА 11. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	57
ТЕМА 12. НАЦІЯ.....	60
ТЕМА 13. ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ	64
ТЕМА 14. УКРАЇНА І СВІТ.	67
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	70

ВСТУП

Процес гуманізації й демократизації освіти за сучасних умов треба розглядати як реорганізацію демократичних і гуманістичних починань.

Курс «Людина і світ», згідно програми, має допомогти учням якомога краще збагнути природу суспільства і держави, в якій вони живуть, розкрити можливості й передумови для реалізації ними своїх прагнень та інтересів у суспільному житті.

Знання учнів про людину і світ як специфічну цілісність мають бути засвоєні на високому науковому рівні, тому в структурі курсу зінтегровані знання цілісного циклу суспільних наук: соціології, політології, правознавства, етики, економічної теорії, соціальної психології, культурології, соціальної екології, філософії.

Мета курсу полягає у формуванні у молодих громадян України поваги до прав людини, здатності реалізувати свої права і свободи, поважаючи при цьому права і свободи інших громадян, а також діяти у відповідності до власних переконань і цінностей на принципах плюралізму і демократії. Виходячи з мети, завданнями курсу є набуття учнями узагальнених знань про процеси та явища суспільного буття, про філософські, культурні, політико- правові та соціально-економічні основи життя демократичного суспільства.

Вивчення курсу «Людина і світ» має сприяти формуванню в сучасній молодій людині гуманістичної світоглядної культури на основі пріоритету загальнолюдських цінностей, соціалізації учнівської молоді та активному включенню її в суспільне життя. Саме на уроках цього курсу формуються в учнів такі громадянські риси, як правова відповідальність, толерантність, ініціативність, громадянська активність, національна самосвідомість.

Курс інтегративний за характером, він спрямований на узагальнення знань, набутих учнями під час вивчення різних навчальних предметів, атому методи вивчення курсу:

- поєднання лекційних і пояснювально-ілюстративних форм викладу матеріалу вчителем з активною самотійною роботою учнів;
- розвиток уміння критично ставитися до фактів реальної дійсності та усвідомлювати власний життєвий досвід на основі висновків природничих наук, міфології, релігії, філософії;
- поєднання роботи з підручником та опрацювання додаткової літератури, довідкових джерел тощо;
- формування самотійності мислення.

Курс розрахований на 17 годин навчального часу . А тому перед учителем стоять завдання не лише передати знання, систематизувати їх, а й оцінити їх, не полишаючи основної мети - сприяти розвитку критичного мислення, формуванню ключових компетентностей учнів.

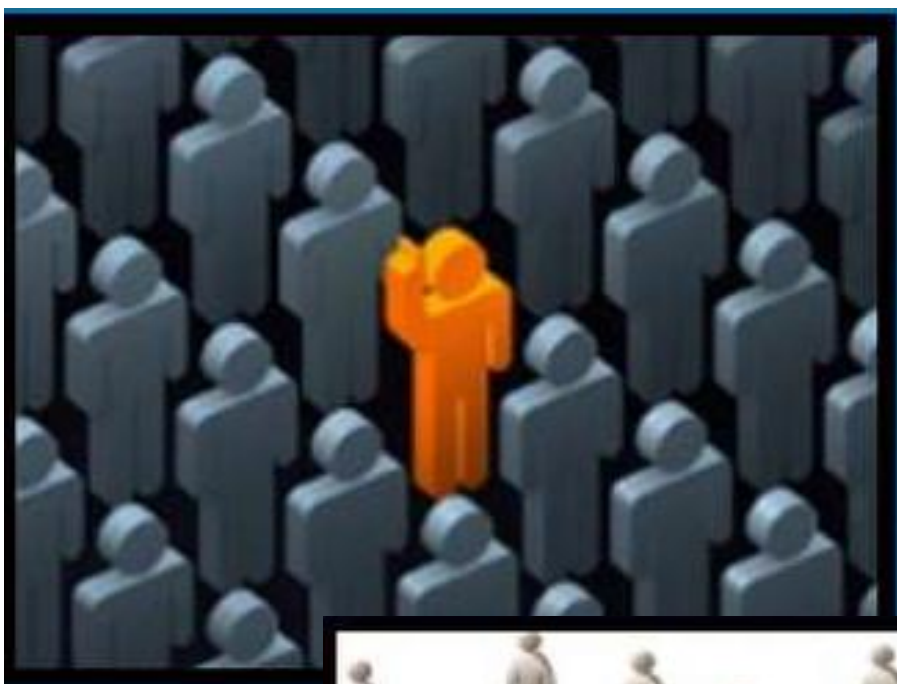
Актуальність посібника «Людина і світ. Дидактичні завдання» полягає в наданні методичної допомоги ,розвантажені вчителя під час підготовки до уроків з курсу « Людина і світ» (11 клас), створені блоку завдань різного рівня складності, які мають встановити рівень знань, спрямувати хід думки дітей в руслі їх соціалізації, набутті життєвого досвіду.

Мета посібника – забезпечити дидактичними матеріалами проведення уроків з курсу, знайти оптимальні форми для систематизації, перевірки знань учнів, навчити їх логічно мислити, розвивати здібності приймати рішення індивідуально чи в команді в обмежений проміжок часу, виховувати інтерес до навчання, сприяти формуванню готовності сприймати як норму життя людей в суспільстві загальнолюдські цінності.

Новаторський підхід авторів посібника полягає в тому, що поряд із традиційними формами узагальнення і контролю знань, використані прийоми критичного мислення, завдання творчого, пошукового характеру.

Посібник розрахований на вчителів курсу, учнів для самоперевірки і підготовки до уроків узагальнення.

ТЕМА 1. ЛЮДИНА. ОСОБИСТІСТЬ. ГРОМАДЯНИН.

I. Тести

1. Вчений генетик, який винайшов живу клітину, здатну до розмноження ?
а) Жан – Поль Сартр; б) Крейг Вентер; в) Чарльз Дарвін; г) Іммануїл Кант.
2. Терміни, які використовуються у правовій сфері:
а) особа, громадянин; б) індивідуальність, особистість; в) персона, індивід;
г) громадянин, індивід.
3. Особливо розумна істота, яка посідає значне місце в сукупності живих організмів – це....
а) особа; б) людина; в) індивід; г) особистість.
4. Яке тлумачення про походження людини пов'язують з тваринними або рослинними предками ?
а) міфологія; б) наука; в) філософія; г) релігія.
5. Який тип світогляду возвеличує природу, але основним персонажем є людина:
а) наука; б) міфологія; в) релігія; г) філософія.
6. Особа без громадянства – це:
а) громадянин; б) апатрид; в) біпатрид; г) підданий.
7. Чи можна вважати здатність людини, яка є творцем свого життя, різновидом творчості ?
а) так; б) ні.

II. Завершіть речення

1. Є такі гіпотези походження людини
2. Людина складна і багатогранна , тому виділяють такі ознаки людського існування, як
3. Офіційні документи, які підтверджують громадянство України – це
4. Іноземній особі, щоб стати громадянином України потрібно
5. Різномісність поняття «людина» розкривають такі основні характеристики, як

III. Завдання на встановлення відповідності:

Встановіть відповідність між світоглядними течіями і їх поясненням «людина»:

1) релігія;	а) істота, що пізнає світ;
2) філософія;	б) розумна тварина ,наділена душею;
3) наука;	в) істота, що вірить в існування надприродного;
4) міфологія;	г) істота, що здатна бути мудрою.

Встановіть відповідність між поняттями і їх визначеннями:

1) людина;	а) носій певних, неповторних якостей;
2) індивід;	б) неповторні риси індивіда;
3) особистість;	в) одиничний представник людського роду;
4) індивідуальність;	г) узагальнюючий образ людського роду в цілому

IV. Обговорюємо в групі .

1. Питання, яке завжди цікавить людину, - « Як знайти себе?» Висловіть власні погляди за планом:

1) Місце людини в сім'ї, колективі(клас, трудовий колектив), громаді, суспільстві , на планеті.

2) Що треба зробити , щоб тебе почули у вище названих соціумах?

2. Висловіть власні думки щодо наведених тверджень, використавши метод «ПРЕС»:

а) Людина є більше , ніж вона про себе знає.

б) Людина – це «суперечлива гармонія».

3. «Людина має злу природу. Добре в людині – це набуте. Нинішня людина від народження прагне до зиску... Це призводить до того , що люди починають суперничати між собою і виявляють непоступливість. Людина від народження проїнята ненавистю. Якщо наслідують цю властивість людської природи , то в людей з'являється бажання заподіяти один одному зло, і вже не доведеться говорити про довіру і відданість ...» (Сюнь – Цзи)

Якою є думка китайського мислителя щодо оцінки сутності людини ? Чи поділяєте ви думку філософа ? Відповідь обґрунтуйте, використайте метод

«Займи позицію»: «Погоджуюсь із висловлюваннями», «Не погоджуюсь», «Не визначив (ла)ся»

4. Прочитайте урок поезії В. Симоненка. Задумайтеся, якою є думка автора про людину? Яким є ваше визначення поняття індивідуальність людини?

Ти знаєш, що ти – людина.

Ти знаєш про це чи ні ?

Усмішка твоя – єдина,

Мука твоя – єдина,

Очі твої – одні.

5. Висловіть власну думку, щодо вислову: «Індивідом народжуються, особистістю стають, а індивідуальність відстоюють» (А. Асмолов)

V. Творчі завдання

1. Створіть пам'ятку - що означає для мене «Громадянство України»

2. Заповніть таблицю «Сутність людини у світоглядах»

Тип світогляду	Сутність людини по світогляду	Моя думка щодо цього аналізу підходу

3. Створіть електронну презентацію на тему «Еволюційна теорія походження людини»

4. Створити електронну презентацію на тему «Спілкування і діяльність – це єдиний спосіб бути людиною»

5. Заповніть таблицю «Приклади індивіда, індивідуальності та особистості»

	собака	Немовля	дорослий	«мауглі»	злочинець	Первісна людина
Індивід			+			
Особистість			+			
індивідуальність			+			

VI . Твір п'ятихвилинка

« Людиною не народжуються, а стають тими, ким вони є » (К. Гельвецій)

« Варте чи не варте життя, того щоб його прожити ? »

VII. Прийом критичного мислення РОФТ.

Опрацювати завдання можна індивідуально, парами чи в малих групах .

Учні визначають і розробляють зміст своїх ролей, описати особистість, ставлення і інформацію. Обговорити і «оприлюднити»

Роль	Одержувач	Форма	Тема
Громадянин України	Дитина- апатрид	СМС	Ти не хвилюйся, адже...
Земляни	Інопланетяни	Повідомлення	Люди –це...
Я	мені	вірш	Пам'ятай, що...

ТЕМА 2. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

I. ТЕСТИ

1. Як називається процес перетворення біологічного індивіда на соціальну істоту?

а) особистість; б) індивід; в) соціалізація; г) громадянин.

2. Процес, який є зворотнім до соціалізації:

а) громадянство; б) особистість; в) десоціалізація; г) громадянство

3. Хто є автором книги – есе «Друга стаття», яка присвячена жіночим проблемам:

а) Г. Спенсер; б) Сімона де Бовуар; в) Августин Аврелій; г) Г. Лемен

4. Що є міні – моделлю суспільства ?

а) шлюб; в) сім'я; в) школа; г) організація

5. Що назвали першим проявом субкультури II половини 18 ст.?

а) бард; б) вальс; в) брейк; г) стіляги.

6. Молодіжна субкультура, яка виникла на основі студентських і туристичних пісень, і відрізнялась від офіційних

а) стіляги; б) барди; в) хіп – хоп; г) блогери.

7. Місце, де навчають самостійно оволодівати знаннями і застосовувати їх на практиці, становлення себе як особистості:

а) школа; б) дитячий садочок; в) вулиця; г) вуз

II. Завершіть речення.

1. Соціалізація життя людини має періоди або фази такі як.....

2. Гендерна соціалізація відбувається відповідно до норм і цінностей суспільства.

Дівчатка і хлопчики соціалізуються по-різному, тому хлопчиків хвалять за.....,

а дівчаток за.....

3. Сім'я займає особливе місце в суспільстві, на неї покладені суспільством важливі функції серед них можна назвати такі

4. Функції, які виконує учнівське самоврядування в школі є такими.....

5. Розвиток комп'ютерних технологій привів до виникнення таких субкультур.....

III. Встановіть відповідність

1. Встановіть відповідність між термінами і визначеннями:

1) Бенксі;	а) контракт, який укладають три сторони;
2) субкультура;	б) процес розвитку людини, становлення особистості у взаємодії з навколишнім світом;
3) шлюб;	в) псевдонім відомого англійського художника графіті;
4) соціалізація;	г) спосіб життя, стиль і мислення окремих соціальних груп в середині суспільства.

2. Встановіть відповідність між ілюстраціями і поняттями:

- а) панки; б) скінхеди; в) блогер; г) байкери

IV. Обговорюємо в групі

1. Соціалізація важливий процес розвитку людини, спробуймо уявити наше життя без неї.

Як би виглядала людина? Спробуйте навести приклади з життя та літератури.

2. « Золота пора дитинства», «безхмарне дитинство», « рожева пора». Наскільки відповідають дійсності ці слова ? Спробуйте проаналізувати власний вік враховуючи біологічні, хронологічні і психологічні чинники.

3. «Одного разу молода мати прийшла до мудреця за порадою і запитала , коли їй треба починати виховання дитини. « Вік вашої дитини?» - запитав мудрець « Тільки три місяці», - - відповіла мати. « На жаль, ви запізналися. Запізналися рівно ви на три місяці».» Як ви думаєте, чому відповів так мудрець? Чого вчить нас східна притча ?

4. «З родини йде життя людини», « Без сім'ї нема щастя на землі», « Сім'я – ключ до щастя» - говорять українські прислів'я. Яке місце і роль сім'ї в житті кожної людини?

Що на ваш погляд, є сімейною цінністю?

Як батьки впливають на процес становлення особистості власної дитини?

V. Творчі завдання

1. Скласти власний родовід
2. Створити комп'ютерну презентацію « Сім'я»
3. Провести соціологічне опитування на тему: « Проблеми сучасної молоді...»
4. Створити електронну презентацію « Сучасна молодіжна субкультура»

VI. Твір – п'ятихвилинка

« Застосування дитиною соціальної ролі в суспільстві , коли вона не вміє жити в дорослому світі...»

VII. Метод критичного мислення РОФТ

Опрацювати завдання можна індивідуально, парами чи в малих групах . Учні визначають і розробляють зміст своїх ролей, вони мають описати особистість, ставлення і інформацію. Обговорити і «оприлюднити».

Роль	Отримувач	Формат	Тема
Бабуся	Внук - гот	колискова	« Тебе я колихала не таким...»
Я	Суспільство	лист	« Шукаю людину...»

ТЕМА 3. СТЕРЕОТИПИ Й УПЕРЕДЖЕННЯ

I. Тести.

1. Відомий журналіст і соціолог, який ввів у широкий вжиток термін «стереотип»
 - а) В. Ліпман; б) Т. Рузвельт; в) В. Вільсон; г) Декарт

2. Документ, який забезпечує усім рівні права
 - а) Конституція України; б) Загальна декларація прав людини;
 - в) Закон про рівність прав; г) Конвенція про захист прав людини

3. Міжнародна організація, яка проголошує розвиток поваги до прав і свобод незалежно від раси, статі, мови і релігії – це ...
 - а) ЄС; б) НАТО; в) ООН; г) ЮНЕСКО

4. У якому році було заборонено всі форми расової і іншої дискримінації Загальною декларацією прав людини?
 - а) 1970р; б) 1948 р; в) 1901 р; г) 2001 р

5. Синонім до терміну «толерантність» ..
 - а) упередження; б) терпимість; в) ксенофобія; г) стереотип

6. Узагальнення, які робить людина щодо тих, кого мало знає.
 - а) расизм; б) толерантність; в) стереотипи; г) ксенофобія

7. Здатність людиною сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, способу життя та поведінки інших людей
 - а) ксенофобія; б) толерантність; в) стереотип; г) упередження

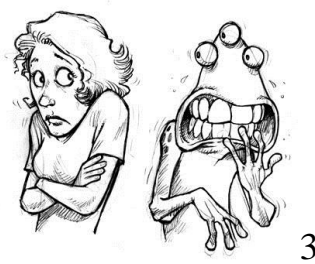
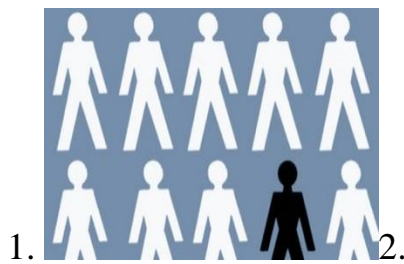
II. Завершіть речення

1. Бути толерантним – це означає
2. За класифікацією стереотипи бувають

3. Дискримінація призводить до низки негативних наслідків таких, як ...
4. Основний гендерний стереотип – це те, що жінка створена
5. Поняття «толерантність» вперше було використане в, що означає втрату організмом захисної реакції проти вірусів та сторонніх організмів. Відома організація у 1995 році зробила спробу дати офіційне визначення толерантності в, Часто замість поняття «толерантність» використовують його синонім

III. Встановіть відповідність

1. Встановіть відповідність між ілюстраціями і поняттями:

а) дискримінація; б) ксенофобія; в) расизм; г) толерантність

2. Встановіть відповідність між поняттями і визначеннями:

А) несправедлива, хибна думка, яка з'являється а) дискримінація;

до будь – кого або чого – небудь заздалегідь,
без ознайомлення;

Б) концепції, що ґрунтуються на положенні б) стереотипи;

нерівноцінності людських рас;

В) спрощений образ, уявлення про певний в) упередження;

соціальний об'єкт, явище;

Г) порушення прав людини, заборонене г) расизм

низкою обов'язкових для виконання документів в області прав людини.

IV. Обговорюємо в групі

1. Кожен з нас у повсякденному житті зустрічається зі стереотипами. Яким є ваше ставлення про таких осіб: *бомж, бізнесвумен, відмінниця, депутат, іноземець, циган*. Оберіть три стереотипи і запишіть характерні ознаки щодо них.

Поясніть, чого у вас виникли саме такі стереотипи?

Як видумаєте, чого такі твердження впливають на формування стереотипів в суспільстві?

2. Спробуймо, уявити, що ви у залізничному експресі, і поруч такий сусід:

скінхед, міліціонер, китаєць, який перевозить у валізі харчі з дивним запахом, - молодий чоловік хворий на СНІД, - колишній ув'язнений, африканський студент, гомосексуаліст, підліток наркоман, людина, яка розмовляє незрозумілою мовою, неохайно вдягнений чоловік з дитиною, кавказець, кришнаїт, циганка.

З ким із запропонованого списку людей ви б найменше хотіли опинитися в одному купе потяга.

Визначте для себе три найбільш небажаних попутчика і три найбільш бажаних.

Чи можемо ми щось зробити з почуттями відносно наших попутчиків?

Чи винні ті, з ким ми не хочемо їхати?

Як найкраще діяти в таких випадках?

3. Є різні релігійні твердження про те, яким має бути ставлення до людини. Які твердження ви вважаєте спільними? Що б ви додали до них? Якби люди жили за цими канонами толерантності світ змінився б?

Не робіть іншим того, що було б боляче вам, якби було зроблено вам...

(Брахманізм)

Не заподійте іншим того, що самим здається боляче (Буддизм)

Жоден з вас не увірує по – справжньому, доки не почне бажати братові своєму того, чого бажає сам собі. (Іслам)

Чого не бажаєш собі, не роби іншим. (Конфуціанство)

То ж усе, чого ви бажаєте, щоб чинили вам люди, так чиніть ви їм (Християнство)

Що ненависне тобі, не роби ближньому своєму (Іудаїзм)

4. Висловіть думку і обґрунтуйте, хто найчастіше піддається дискримінації: жінки чи чоловіки ? Наведіть відомі вам випадки з преси і літератури.

V. Творчі завдання

1. Заповніть таблицю « Толерантна та інтолерантна людина»

Толерантна людина	Інтолерантна людина
1. поважає думку других 2. доброзичлива 3. чуйна 4. допитлива 5. гуманна 6. довірлива 7. допитлива	

2. Проаналізуйте кількісний склад жінок у Верховній Раді України, які важливі рішення були ними ухвалені? Представте свої результати у вигляді діаграми чи презентації.

3. Створіть соціальну рекламу « Люди, будьте толерантними»

4. Презентуйте приклади стереотипів з якими ви стикаєтеся у повсякденному житті (побутові, соціальні, національні).

VI. Твір п'ятихвилинка

Толерантність для мене.

VII. Прийом критичного мислення РОФТ

У ході виконання цього завдання необхідно продумати чотири елемента: Роль (хто пише?), Отримувач (хто одержує?), Формат (яка форма?), Тема (про що це?). Обговорити в групі і «оприлюднити».

Роль	Отримувач	Формат	Тема

ТЕМА 4. КОНФЛІКТИ

I. Тести

1. Як називається наука про зіткнення, проблемне функціонування особи, людського суспільства, природи та взаємодії людини і природи
 - а) упередження; б) конфліктологія; в) стереотип; г) ксенофобія.
2. Ситуація, в якій сторони намагаються зайняти позицію протилежну інтересам іншої сторони
 - а) ксенофобія; б) конфлікт; в) стереотип; г) упередження
3. Міжнародна організація, яка має найвищий авторитет у розв'язанні конфліктів
 - а) ЮНЕСКО; б) ООН; в) ЄС; г) НАТО.
4. Повоєнний конфлікт між США і Радянським Союзом другої половини ХХ ст.:
 - а) Карибська криза; б) Кубинська криза;
 - в) Американська криза; г) Радянська криза
5. Конфлікт між двома або кількома державами, які намагаються добитися своєї політичної мети за допомогою організованої збройної боротьби – це ...
 - а) переворот; б) революція; в) війна; г) демонстрація.
6. Способи подолання конфлікту (3 варіанти відповіді)
 - а) співробітництво; б) ухилення; в) компроміс;
 - г) баталія; д) конфронтація
7. У конфлікті є такі фази... (3 варіанти відповіді):
 - а) революційна; б) емоційна; в) демонстративна;
 - г) агресивна; д) латентна.

II. Завершіть речення

1. Причини що призводять до виникнення конфліктних ситуація бувають такими
2. Конфлікти можна поділити на такі групи
3. Психологи радять, щоб подолати конфліктну ситуацію
4. Термін, який з латинської означає «зіткнення сторін, різних поглядів та сил»

III. Встановіть відповідність.

1. Підпишіть ілюстрації, використовуючи прикметники: особистісний, сімейний, міжнародний, світоглядний, релігійний

2. Встановіть відповідність між поняттями та визначеннями.

- а) посередник, метою якого є допомогти домовитись конфліктуючим сторонам;
- б) третя сторона, яка не тільки контролює процес, а й результат ;
- в) процес між обговорення сторонами конфлікту з метою його розв'язання

- А) переговори;
- Б) медіація;
- В) арбітраж

IV. Обговорюємо в групі

1. Розгляньте ситуацію і виконайте завдання.

«Однокласники зібралися послухати музику, разом відпочити, але їх погляди розділилися, тому що одні хотіли слухати сучасну музику, а другі виявилися любителями «металу». Між однолітками зав'язалася суперечка, пристрасті заспокоїти нікому не хотілося...»

- Що стало конфліктом між однокласниками?
- Що стало конфліктною ситуацією?
- Що є інцидентом між однокласниками?
- Які шляхи вирішення конфлікту?

2. Змодельуйте власний конфлікт, вказавши конфліктну ситуацію, інцидент і шляхи виходу з конфлікту.

3. Прочитайте і порівняйте запропоновані тексти з назвою стилів у конфлікті.

З'ясуйте, як можна успішно вирішити конфлікт.

«Ви не виграєте у конфлікті, бо я хочу уникнути його» (уникнення)

«Щоб я переміг, ти маєш програти» (конкуренція)

«Щоб ти виграв, я маю програти» (пристосування)

«Щоб кожен з нас щось виграв, кожен має щось програти» (компроміс)

«Щоб виграв я, ти маєш також виграти» (співробітництво)

4. Ігрове спілкування. (обговоріть рекомендації, проголосуйте «за», «проти»)

Результат обговорення представте у вигляді таблиці з двох колонок.

- ✓ бути принциповим, проте не боротися лише заради принципів;
- ✓ пам'ятати, що прямолінійність — це добре, проте не завжди;
- ✓ частіше посміхатися (посмішка мало коштує, проте дорого цінується);
- ✓ говорити правду потрібно, але це потрібно робити вміло;
- ✓ прагнути бути незалежним, але не самовпевненим;
- ✓ не виявляти ініціативи там, де її не потребують;
- ✓ виявляти витримку й спокій у будь-якій ситуації;
- ✓ реалізувати себе у творчості, в навчанні, а не в конфліктах.

V. Творчі завдання

1. Розробіть власні правила поведінки під час конфлікту, дайте їм назву .

2. Створіть електронну презентацію «Глобальні конфлікти в історії»

3. Асоціативний куш позитивне мислення:

Що є позитивного у конфлікті. (Зробіть записи на плакаті і обговоріть записане)

VI. Твір п'ятихвилинка

Конфлікти – це норма життя. Якщо у вашому житті немає конфліктів, перевірте, чи є у вас пульс. (Ч. Ліксон)

ТЕМА 5. СОЦІУМ (СУСПІЛЬСТВО ЛЮДЕЙ)

I. Тести

1. За сферами життя людей, соціальні інститути є.. (3 варіанти відповіді)
 - а) культурні; б) виховні; в) суспільні; г) освітні; д) економічні
2. У якої науки соціологія запозичила поняття «стратифікація»
 - а) фізики; б) хімії; в) геології; г) географії
3. З французької поняття «еліта» перекладається як:
 - а) кращий, обраний; б) освічений, найкращий;
 - в) обраний, найвищий; г) багатий, елегантний.
4. Кіотський протокол Україна підписала у ... році?
 - а) 1998 р; б) 1999 р; в) 2001 р; г) 1996 р.
5. Російський соціолог, який запропонував власну схему стратифікації суспільства
 - а) П. Сорокін; б) Н. Римашевська; в) Е. Гідденс; г) Т. Парсонсон
6. Вчений який висловив припущення, що діяльність людини набула таких масштабів, які за потужністю силам природи не поступаються
 - а) В. Вернадський; б) Лі Таболт; в) Р. Декарт; г) Дж. Свіфт
7. Глобальні проблеми людства (3 варіанти відповіді)
 - а) демографічна ситуація; б) танення льодовиків і потепління;
 - в) збереження пам'яток культури; г) міграційні процеси народів;
 - д) боротьба з тероризмом

II. Закінчіть речення

1. Проблеми – це наслідок протиріч, що виникають між суспільством та природою. Проблеми, які стосуються групи людей, окремо взятої країни чи місцевості

називаються - , а ті, що стосуються цивілізації в цілому несучи загрозу людству називають

2. Філософію завжди цікавило питання співіснування людини як одного цілого суспільного організму. Так античні мудреці – Аристотель і Платон порівнювали суспільство з В середньовіччі панувала думка, що суспільство виникло як результат домовленостей людей з у Новий час панувала ідея суспільного договору , який начебто уклали між собою.....

3. Англійський соціолог Е. Гідденс виділяв типи історичних стратифікованих суспільств: ... , що було граничною формою нерівності, коли за нього одні люди володіли іншими. Давно відомою є система каст в Індії.... Характерним був поділ середньовічного суспільства на... . Завдяки рішучим змінам в новій Європі виникли... .

4. Стихійне лихо , яке призвело до великої техногенної аварії, подія..... на японській атомній електростанції..... Аварія сталася в наслідок найсильнішого...який викликав ... , вони вивели з ладу електропостачання. Відмовили системи охолодження, а це призвело до розплавлення активної зони атомних реакторів.

III. Встановіть відповідність

1. Підпишіть ілюстрації.

2. Встановіть відповідність між поняттями і визначеннями

А) ієрархічно впорядкована сукупність індивідів, спільнот, організацій, груп об'єднаних стійкими зв'язками і відносинами;	а) соціальна стратифікація;
Б) стан захищеності особи, людей і держави;	б) суспільство;
В) сукупність людей, об'єднаних характерними відносинами, на певному етапі історичного розвитку;	в) соціальна структура;
Г) диференціація суспільства на соціальні класи та стани населення.	г) суспільна безпека.

IV. Обговорюємо в групі

1. Прокоментуйте з точки зору соціальної диференціації, на основі схеми середньовічного суспільства

Король
Герцоги і графи
Барони
Рицарі

2. Чи властива диференціація будь – якому суспільству? Уявіть, задані суспільства з точки зору диференціації. Які висновки можна зробити?

Первісне суспільство

Рабовласницьке суспільство

Феодальне суспільство

Капіталістичне суспільство

3. Спробуйте довести або спростувати, що соціальну стратифікацію можна порівняти з процесом розподілу основних цінностей у суспільстві. Прикладами доведіть, що поділ суспільства на класи пояснюється нерівним доступом до таких цінностей – влада, власність і престиж.

4. Як ви думаєте, від кого сьогодні може залежати наша безпека? Безпека наших друзів, сім'ї, суспільства. Обґрунтуйте свою точку зору.

5. Визначте актуальні для України екологічні проблеми. Запропонуйте власні шляхи їх подолання.

V. Творчі завдання

1. Проведіть соціологічне опитування серед учнів своєї школи: «Екологічна проблема нашої місцевості». Результати представте у вигляді короткого повідомлення.

2. Створіть електронну презентацію на тему: «Тероризм – це основне лихо ХХІ століття для усього людства».

3. Створіть електронну презентацію «Техногенні катастрофи в Україні та світі»

4. Поміркуйте над думкою англійського політолога: «Уся історія людства засвідчує, що нерівність необхідна для досягнення ідеалу людської досконалості, як індивідуальної так і колективної». Обговоріть проблему нерівного розподілу багатства між людьми. Дізнайтеся серед опитаних більшість «критиків» чи «прихильників».

5. Заповніть таблицю «Типи глобальних проблем»

Назва глобальної проблеми	Зміст

VI. Твір п'ятихвилинка

«Статус, до якого я прагну в українському суспільстві.»

«Вживання людства і людини – нагальна проблема сучасності»

VII. Прийом критичного мислення РОФТ

У ході виконання цього завдання необхідно продумати чотири елемента: Роль (хто пише?), Отримувач (хто одержує?), Формат (яка форма?), Тема (про що це?). Обговорити в групі і «оприлюднити».

Роль	Отримувач	Формат	Тема

ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ

I. Тести

1. Наука, яка вивчає соціальну сферу життя суспільства:

а) історія; б) політологія; в) соціологія; г) комунікація

2. Людина, яка є розробником соціальної мережі «Facebook» :

а) П. Яцик; б) П. Дуров; в) М. Цукерберг; г) Д. Фінч

3. Структура найпростішої комунікації включає в себе: (3 варіанти відповіді)

а) ситуацію, яку намагаються осмислити; б) законодавчу закріпленість;

в) процес матеріального передавання текстів; г) тексти, що виражають зміст ситуації;

д) відсутність мотивів спілкуватися

4. Соціолог і філософ, один із творців соціології як самостійної науки

а) М. Цукерберг; б) Е. Дюркгейм; в) Д. Фінч; г) П. Дуров.

5. Як називають категорію людей, які нічого не роблять, щоб щось змінити у своєму житті?

а) консерватори; б) ліберали; в) потенційні; г) вимушені

6. Як називається процес переміщення людини між ієрархічно і функціонально організованими елементами соціальної структури?

а) стратифікація; б) соціум; в) соціальна мобільність; г) комунікація

7. Висхідна чи спадна мобільність кожної окремої людини протягом її життя

а) генераційна; б) внутрішньогенераційна; в) соціальна; г) добровільна

II. Завершіть речення

1. Основним засобом спілкування є ..., яка виступає підґрунтям культури, енциклопедією людського досвіду. Вона виконує такі функції: ..., ..., ... та ...
2. Збільшити чи зменшити прибуток, владу, престиж у результаті переходу на іншу позицію, до іншої категорії означає здійснити ...
3. Однією, з найяскравіших ознак економіки є, хоча вона також панує в усіх інших сферах суспільного життя.
4. На початку ХХ ст. була популярною політико-правова концепція ..., що з французької – однодумність, згідно з якою рушійною силою суспільного розвитку проголошувалася єдність членів суспільства; гармонія інтересів праці і капіталу.

III. Встановіть відповідність

1. Встановіть відповідність між поняттями і ілюстраціями:

- а) бойкот; б) війна; в) демонстрація; г) мітинг

2. Встановіть відповідність між поняттями і визначеннями:

а) людина, яка бере участь у суспільних справах з власного бажання і безоплатно;	А) меценат;
б) покровитель науки, мистецтва та їх представників;	Б) філософ;
в) особа, яка професійно займається підприємницькою діяльністю;	В) волонтер;
	Г) підприємець

VI. Обговорюємо в групі

1. «Наше життя – це рух до мети» Як ви можете пояснити ці слова?

Спробуйте скласти умови успішності кожен для себе.

2. Існують теорії усунення соціальної диференціації. Подумайте, що таке соціальна нерівність? Яке з наведених тверджень вам найбільше зрозуміле? Чи існує нерівність у сьогоденному суспільстві? Чи можливе її усунення?

✓ Марксизм – усунення соціальної нерівності при допомозі зміни економіки.

✓ Ще є точка зору – це розшарування зла, якого не можна обминути, з ним треба змиритися.

✓ І третя позиція – це нерівність, як позитивне явище, яке підштовхує людей до вдосконалення суспільних відносин. Соціальна однорідність – це загибель суспільства.

3. «Що необхідно для ефективного спілкування?» Кожен запишіть на аркуші риси необхідні для ефективного спілкування. Обговоріть і виберіть найбільш важливі.

V. Творчі завдання

1. Спробуйте показати як змінилося соціальне становище ваших рідних – батьків, бабусь, дідусів. З якими факторами були пов'язані зміни? (здобуття освіти, переїзди, отримання доходів).

2. Проведіть соціологічне опитування, які професії є престижними в Україні. Результати заповніть у таблиці:

Вид занять (професія)	Бали (%)

3. Поцікавтесь, яких спеціалістів вимагає сьогоденний ринок праці в Україні? Чи буде популярною ваша майбутня професія? Спробуйте

запропонувати рішення проблеми, щоб створити конкурентоспроможний ринок праці в Україні.

4. Складіть список рис характеру людини, які необхідні для ефективного спілкування і оформіть їх електронною презентацією.

V I. Твір п'ятихвилинка

«Як стати хорошим співрозмовником?»

VII. Прийом критичного мислення РОФТ

У ході виконання цього завдання необхідно продумати чотири елемента: Роль (хто пише?), Отримувач (хто одержує?), Формат (яка форма?), Тема (про що це?). Обговорити в групі і «оприлюднити».

Роль	Отримувач	Формат	Тема

ТЕМА 7. ПРАВА, СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

I. Тести

1. Документ виданий у Великій Британії, який обмежував владу короля, закріплював права аристократів, але основна частина населення була безправна

- а) Декларація незалежності; б) Велика хартія вольностей;
в) Хабеас корпус акт; г) Декларація прав людини і громадянина.

2. Збірка стародавнього права в Україні, складена на основі звичаєвого права

- а) Петиція про права; б) Руська правда;
в) Конституція; г) Договір з Візантією

3. Міжнародний день прав людини відзначають

- а) 10 грудня; б) 25 грудня; в) 14 жовтня; г) 1 грудня.

4. Сучасне міжнародне співтовариство, скільки визнає поколінь прав, що стосуються різних сфер людської діяльності

- а) 2; б) 3; в) 4; г) 5;

5. Хто з античних філософів відстоював ідею духовної свободи і рівності всіх людей?

- а) Гомер; б) Аристотель; в) Сенека; г) Платон

6. День Конституції України відзначається:

- а) 27 червня; б) 24 серпня; в) 28 червня; г) 10 грудня

7. Захист прав людини здійснюють такі органи: (3 варіанти відповіді)

- а) Європейський суд з прав людини; б) ЮНЕСКО;
в) уповноважений з прав людини; г) правозахисні організації;
д) соціальні інститути.

II. Завершіть речення

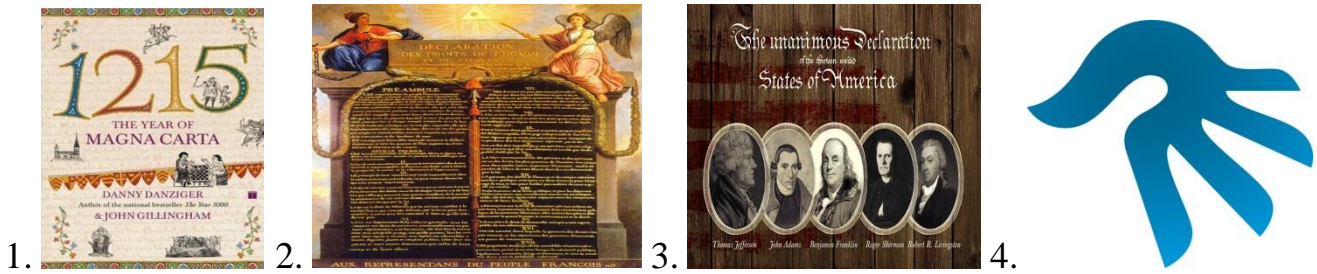
1. У Декларації прав людини і громадянина, ухваленій під час, права людини поділили на дві групи: ... і Відмінність між ними полягає в тому, що права ... - це права члена суспільства або всього людського співтовариства, а права... це права громадянина певної країни.
2. Усі люди створені, щоб ..., всі мають бути ... від народження. Держава встановлює ..., які спрямовані на захист людей і добробуту.
3. Для України основним у галузі прав людини і громадянина є розділ II Конституції України, який називається ..., де чітко використовуються формулювання «кожен може», «кожен має право», «кожному гарантовано»
4. Контроль за дотриманням ... і ... людини в діяльності органів виконавчої влади та посадових осіб покладається на спеціальну особу , так званого ... В Україні така посада була запроваджена Верховною Радою в ... році.

III. Встановіть відповідність

1. Встановити відповідність між поняттями і визначеннями

А) не можна людину довільно позбавити прав; Б) належать усім людям в усіх ситуаціях; В) належать людям від народження тому, що вони люди.	а) природні; б) невідчужувані; в) універсальні; г) соціальні.

2. Підпишіть ілюстрації

V I. Обговорюємо в групі

1. Який із запропонованих висловів ви б взяли як епіграф до даного уроку.

Відповідь аргументуйте.

- ✓ Більш важливих і менш важливих прав і свобод людини і громадянина не існує;
- ✓ Обов'язки також важливі як і права для соціального статусу людини.
- ✓ Права людини здійсненні лише в правовій державі.
- ✓ Кожна людина має обов'язки перед суспільством.
- ✓ Відстоюючи права, не забувай про обов'язки
- ✓ Без прав і свобод особо позбавлена честі і гідності, приречена на залежне існування.

2. Робота з джерелом (Конституція України)

- Перегляньте, чи є в Конституції розділ, про права та свободи громадян?
- Поясніть відповідальність людини і громадянина перед державою
- Як держава несе відповідальність перед людиною і громадянином?

3. Обговоріть у групі запропоновані ситуації у яких порушені права людини. Які шляхи вирішення даних ситуацій ви можете запропонувати? Як дану ситуацію необхідно вирішувати згідно Конституції України?

- ✓ невідомі викрали з квартири телевізор;
- ✓ у результаті сімейної сварки чоловік вдарив дружину;
- ✓ однолітки побилися між собою і завдали каліцтва один одному;
- ✓ хулігани відібрали на вулиці побілку у дівчини;

- ✓ міліціонер під час затримання підозрюваного завдав йому тілесних ушкоджень, що не відповідали ступеню безпеки з боку підозрюваного;
- ✓ міліціонери затримали підлітка у вечірній час і не повідомили його батьків про факт затримання.

4. Уявіть, що ви на кораблі, який тоне. Щоб врятуватися, потрібно викинути за борт 5 мішків, решту можна залишити. Усього на борту 10 мішків з такими написами:

- право на житло;
- право на освіту;
- право на свободу слова;
- право на життя;
- право на рівність перед законом;
- право на громадянство;
- право на свободу вибору релігії;
- право на створення сім'ї;
- право на соціальну допомогу;
- право на охорону здоров'я.

Чи важко вам було зробити свій вибір? Чи можна вилучити запропоновані пункти для повноцінного життя людини?

V. Творчі завдання

1. Підготуйте плакат на тему « Дітям про права дитини».
2. Складіть пам'ятку « Якщо ваші права порушено, то...» (вказіть куди можна звернутися людині, щоб отримати захист, порядок звернення, вкажіть адреси)
3. Створіть електронну презентацію «Людина повинна вивчати свої права»
4. Створіть електронну презентацію на тему « Права людини та дитини в Україні»

V I. Твір п'ятихвилинка

« Мої права та обов'язки, як учня»

VII. Прийом критичного мислення РОФТ

У ході виконання цього завдання необхідно продумати чотири елемента: Роль (хто пише?), Отримувач (хто одержує?), Формат (яка форма?), Тема (про що це?).

Обговорити в групі і «оприлюднити».

Роль	Отримувач	Формат	Тема

ТЕМА 8. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО.

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Тісний зв'язок особи з конкретною державою, який знаходить свій вияв у їхніх взаємних правах і обов'язках - це

- А) національність; Б) громадянськість;
В) громадянство; Г) підданство

2. Прикладом інституцій громадянського суспільства є:

- А) бюджетна організація Б) прокуратура; В) міська рада; Г) профспілка.

3. Система інститутів поза межами державних та комерційних установ, яка забезпечує самоорганізацію та розвиток населення?

- А) громадянське суспільство; Б) комунікативність;
В) стратифікація; Г) комунікація

4. Брати участь у вирішенні справ громади мають участь громадяни України, які досягли:

- А) 18 років; В) 14 років; Б) 16 років; Г) 21 рік

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

5. Основними ознаками громадянського суспільства є:

- А) відокремлена від держави структура суспільства;
Б) планове господарство;
В) існування приватної власності і вільної конкуренції;
Г) централізація державної влади;
Д) саморегуляція відносин між людьми

6. Атрибутами громадянського суспільства є:

- А) політичні інститути; Б) засоби і центри комунікації;
В) соціальні інститути; Г) незалежні від держави добровільні організації;
Д) громадське життя вільних і рівних особистостей

7. Виділяють такі рівні об'єднання людей з метою здійснення самоврядування:

А) регіональне; Б) місцеве; В) національне; Г) виробниче; Д) локальне

1.3. Завдання на встановлення відповідності

1. Громадянське суспільство	А) це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста — самостійно або під керівництвом органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.
2. Громадська думка	Б) специфічний вияв масової свідомості, що виражається в оцінках (вербальних і невербальних) і характеризує ставлення людей до суспільно значущих подій і фактів, актуальних проблем суспільного життя.
3. Місцеве самоврядування в Україні	В) вся сукупність міжособистісних, сімейних, громадських, культурних, релігійних відносин, які розвиваються поза рамками і без втручання держави, а також розгалужена система незалежних від держави суспільних інститутів, що реалізують повсякденні індивідуальні та колективні потреби.
4. Рейтинг	Г) показник діяльності, авторитету якоїсь особи, групи, організації, програми у

певний час, що встановлюється за результатами соціологічного опитування чи голосування і визначається порядковим місцем серед подібних до себе

II. Обговорюємо в групах:

У чому полягає значення місцевого самоврядування для суспільства? (мозковий штурм). Доповніть запропонований перелік.

- 1) Близькість потреб і проблем громадян.
- 2) Підтримка самостійності, енергії та підприємливості громадян.
- 3) Громадське життя розподіляється рівномірно по всій державі, а не зосереджується в центрі.
- 4) Пов'язує адміністрацію з народом.
- 5) Надає громадянам можливість ближче і на практиці познайомитись з громадськими справами.

III. Творчі завдання

3.1. Заповніть пропуски, використовуючи варіанти підказок А, Б, В, Г.

Громадянське суспільство – це засіб 1)...людей та самостійної реалізації власних інтересів. Значну частину суспільно важливих питань громадські спілки та об'єднання розв'язують самостійно або на рівні 2)... 3)... громадянського суспільства виступають гарантом непорушності особистих прав громадян, служать опорою в їхньому можливому протистоянні з державою. Вони систематизують, надають урегульованості. 4)...людей, які в іншому випадку могли б мати руйнівний характер, і в такий спосіб створюють умови для функціонування демократичної влади.

А. 1) самовираження; 2) місцевого самоврядування;

3) функції; 4) намірам і бажанням.

Б. 1) самоорганізації; 2) окремої особистості ; 3) інститути; 4) потребам і вимогам.

В. 1) самоорганізації; 2) місцевого самоврядування ; 3) інститути; 4) протестам і вимогам.

Г. 1) самовираження ; 2) окремої особистості ; 3) інститути; 4) протестам і суперечкам.

3.2. Завдання пошукового характеру.

1. Наведіть приклади з історії, де існувало і де не існувало громадянське суспільство. Обґрунтуйте свій вибір.

2. Знайти і записати у вигляді плану чи схеми таку інформацію:

1) Як організоване місцеве самоврядування у вашому населеному пункті?

2) Як називається його очільник ? Хто зараз очолює органи самоврядування (назвіть конкретне ім'я)?

ТЕМА 9. ПОЛІТИКА В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Діяльність груп, партій, індивідів, держави, пов'язана з реалізацією загальнозначущих інтересів за допомогою політичної влади?

А) політичний процес; Б) лобізм; В) політична функція; Г) політика.

2. Послідовний, внутрішньозв'язаний ланцюг політичних подій і явищ, а також сукупність послідовних дій різних суб'єктів політики, направлених на завоювання, зміцнення і використання політичної влади в суспільстві?

А) політичний процес; Б) політичний принцип;

В) політична влада; Г) політична система

3. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є:

А) Конституція; Б) президент; В) народ; Г) Верховна рада

4. Автор вислову «Трьома якостями повинен володіти той, хто має намір обіймати вищі посади: по-перше, співчувати існуючому державному ладу, по-друге, мати здібності до виконання обов'язків, пов'язаних з посадою, по-третє, вирізнятися чесністю і справедливістю»

А) Платон; В) Сократ; Б) Фукидід; Г) Арістотель;

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

5. Правління, реально обмежене конституцією, або політична система, що спирається на конституцію та конституційні методи правління:

А) демократизм; Б) конституціоналізм; В) авторитаризм; Г) тоталітаризм

6. Формами державного устрою є:

А) конфедерація; Б) федеративна держава; В) республіка;

Г) імперія; Д) унітарна держава

7. За масштабом спільнот, на які впливають політичні рішення, розрізняють політику:

А) локальну; Б) міську; В) міждержавну; Г) регіональну; Д) національну

1.3.Завдання на встановлення відповідності

1. Ідентифікація	А) пов'язана із взаємодією всіх суб'єктів та інститутів влади на базі використання загальноприйнятих понять, символів, стереотипів та інших засобів інформації та мови спілкування.
2. Інтеграція	Б) розкриває постійну потребу людини в розумінні своєї групової приналежності і прагненні визначити прийнятні для себе способи участі у вираженні та відстоюванні інтересів даної спільності.
3.Орієнтація	В) забезпечує різним групам можливість співіснувати в рамках певної політичної системи, зберігаючи цілісність держави та її взаємовідносини із суспільством в цілому.
4. Комунікація	Г) характеризує прагнення людини до змістового відображення політичних явищ, розуміння суспільних можливостей під час реалізації прав і свобод у конкретній політичній системі

II. Обговорюємо в групах

1) Кожній групі пропонується розкрити принципи виборчого процесу, спираючись на нормативну базу виборчого процесу України

I група - загальність.

II група - рівність

III група - таємність голосування

2) Учні в групах встановлюють правильність етапів виборчого процесу. Під керівництвом вчителя кожна з груп по черзі коментує процеси, які мають відповідно до чинного законодавства відбуватися на даному етапі.

- Агітаційна кампанія (виступи з програмовими заявами, відкриті дебати, між кандидатами, використання ЗМІ і т. ін.)
- Підрахування голосів і підсумків голосування
- Утворення виборчих округів.
- Створення виборчих органів.
- Реєстрація виборців.
- Призначення виборів.
- Голосування.
- Повторні вибори.
- Висування кандидатів.
- Кінцеве визначення та опублікування результатів виборів

III. Творчі завдання

3.1. Заповніть пропуски, використовуючи варіанти підказок А,Б,В,Г

Центральним елементом будь-якої політичної системи є:

1)... між учасниками політичної системи виникає певна взаємодія щодо влади та розподілу її ресурсів. Така взаємодія становить зміст 2)....

Функціонування політичної системи, її зміни в політичному просторі та часі називаються 3)..., змістом якого є політична діяльність. Важливе значення в політичній системі належить політичним 4)..., які покликані формувати політичну поведінку та свідомість людини відповідно до цілей і завдань політичної системи.

А.1) влада; 2) політичних відносин; 3) політичним процесом; 4) принципам і нормам,

Б.1) президент; 2) владних відносин; 3) законотворчим процесом; 4) свободам і відповідальності.

В.1) парламент; 2) політичних відносин; 3) законотворчим процесом; 4) правам і свободам.

Г.1)уряд; 2)партійних відносин ;3)політичним процесом; 4)функціям і поняттям.

3.2.Напишіть сенкан до слів «вибори» та «виборець».

3.3. Створіть агітаційний плакат виборів учнівського самоврядування.

ТЕМА 10.ДЕМОКРАТІЯ

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Незаперчні вихідні вимоги до всіх учасників політичної діяльності демократичного суспільства-це

- А) поділ влади; Б) політична свобода;
В) принципи демократії; Г) цінності демократії

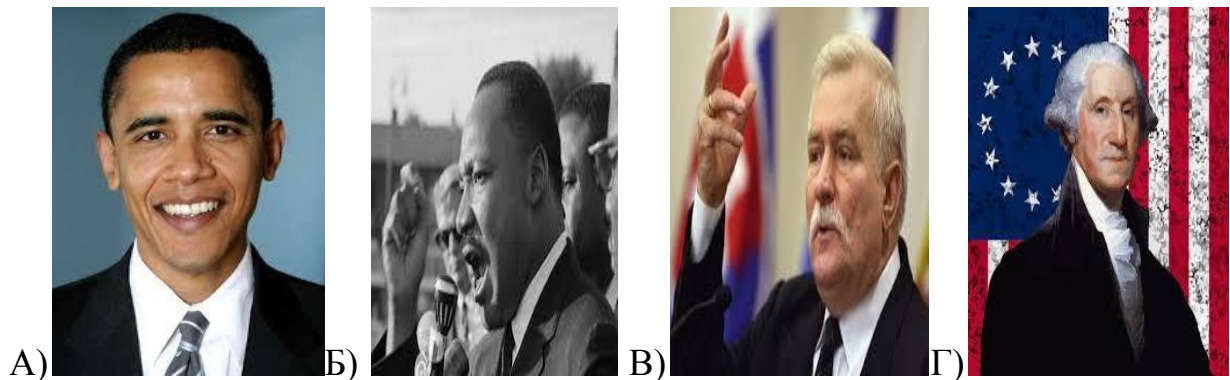
2. Сукупність установлених законом правил, які регулюють перебіг виборчої кампанії, а також спосіб визначення переможців та розподілу між ними депутатських мандатів-це

- А) вибори; Б) референдум; В) виборча система; Г) принципи демократії

3. Ухилення виборців від участі в голосуванні на виборах парламенту, президента, місцевих органів влади-це

- А) мажоритаризм; Б) пропорціоналізм; В) бойкот; Г) абсентеїзм

4. Про кого зазначено у вислові: «Його дії характеризувалися рішучістю у прагненні до розв'язання проблем його країни шляхом переговорів і співпраці, не вдаючись до насильства»

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

5. До переваг демократичного устрою належить:

- А) відсутність опозиції;
Б) відокремлення власних потреб та узгодження власних інтересів з державними;
В) усунення громадян від впливу на державну владу;
Г) відсутність зворотного зв'язку між рішеннями влади і реакцією суспільства

6. Фундаментальними правами людини є права людини на:

- А) охорону здоров'я; Б) освіту; В) захист своїх прав;
Г) життя; Д) приватну власність

7. Принципами демократії є:

- А) влада народу; Б) необмежена влада вождя; В) виборність органів влади;
Г) рівність прав громадян; Д) спадковість влади і повноважень

1.3. Завдання на встановлення відповідності

1. Політичний режим	А) це дії громадян, які впливають на прийняття і реалізацію державних рішень, вибір представників до інститутів влади.
2. Політична участь	Б) це система методів, способів і засобів здійснення політичної влади.
3. Демократія	В) це уявлення людини про ідеали і цінності розумного чи бажаного суспільного устрою.
4. Політичні ціннісні орієнтації	Г) політичний режим, заснований на визнанні верховенства законів і народовладдя.

II. Обговорюємо в групах

2.1. Знайдіть аргументи для доведення.

1 група: Переваги і недоліки мажоритарної виборчої системи

2 група: Переваги і недоліки пропорційної системи

3 група: Переваги і недоліки змішаної системи

2.2. Обговорюємо у загальному колі « Свобода слова- риса демократії чи розкіш , якою не слід зловживати»

III. Творчі завдання

3.1. Заповніть пропуски, використовуючи варіанти підказок А,Б,В,Г

Ще із часів Платона відомою є класифікація політичних систем залежно від форм правління: 1)...- правління однієї особи, її викривлена форма-тиранія
2)...- правління групи достойних осіб, її викривлена форма-олігархія 3)... -

правління народу, її викривлена форма – охлократія, тобто влада натовпу

4)..., тобто з огляду на зміст діяльності політичних інститутів і методів управління

А. 1) імперія ; 2) аристократія; 3) демократія 4) органу правління

Б. 1) монархія 2) аристократія 3) демократія 4) політичного режиму

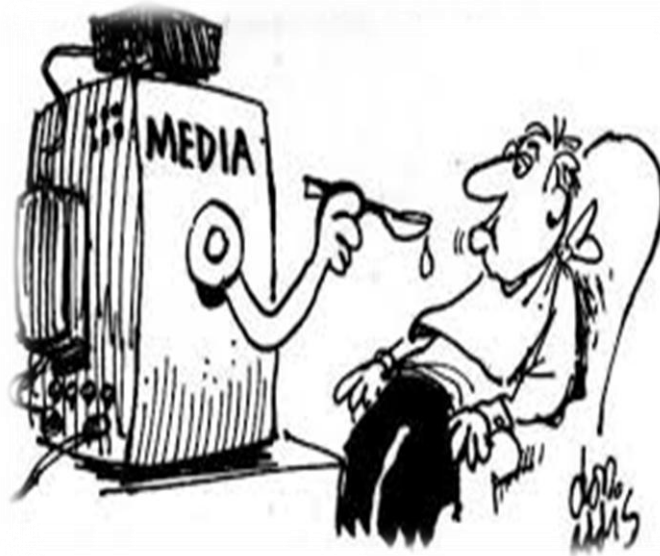
В. 1) конфедерація 2) деспотія 3) анархія 4) політичного режиму

Г. 1) республіка 2) деспотія 3) анархія 4) органу правління

3.2. Наведіть приклади політичних режимів з історії і сучасності за критерієм : (не) виражав інтереси народу; (не) слугував демократії; (не) заслуговує наслідування.

3.3. Напишіть есе «За що ми цінуємо демократію».

ТЕМА 11.ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. ЗМІ доносять до громадян певні знання, які в подальшому дозволяють їм орієнтуватись в суперечливих потоках інформації, виконуючи функцію:

А) контролюючу; Б) освітню; В) інформаційну; Г) практичну

2. У ЗМІ обмеженим є висвітлення:

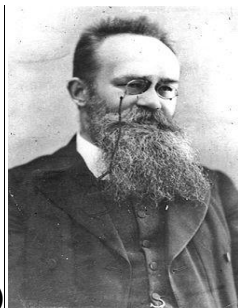
А) інформації розважального характеру;

Б) інформації професійного характеру;

В) суспільно-політичних питань;

Г) питань, які зачіпають інтереси національної безпеки

3. Автор слів : «5 років жорсткої дискусії-5 років інформації через газети та радіо навчили наш народ думати про справи країни...»

5. Кодекс професійної етики товариства професійних журналістів було видано:

А) 24 серпня 1991р; Б) 2 вересня 1996р;

В) 28 червня 1998р; Г) 21 вересня 1998р

6. Пряма підтасовка та замовчування невігідних фактів, поширення брехні та наклепів, заміна інформації-це

А) соціальна відповідальність преси; Б) маніпулювання преси;

В) цензура; Г) свобода слова

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

7. У стосунках ЗМІ з державою існують такі моделі взаємин :

А) авторитарна; Б) мобілізаційна; В) тоталітарна; Г) ліберальна; Д) освітня

8. До засобів масової інформації не належать:

А)кіно; Б)театр; В)Інтернет; Г)телефон; Д)радіо

II. Робота в групах:

2.1.

I група. Як можна за допомогою ЗМІ захистити права людини в Україні?

II група . В чому існує загроза дитинству інформації Інтернету?

III група. Яким джерелам інформації сьогодні в Україні слід довіряти, а яким - ні?

2.2. Запропонуйте учням ознайомитися з прийомами реклами і проаналізувати рекламні буклети за критеріями: на кого розрахована реклама? Який прийом використано? Якої інформації в рекламі бракує?

III. Творчі завдання

3.1. Заповніть пропуски, використовуючи варіанти підказок А,Б,В,Г.

Сучасні ЗМІ доносять до широкого загалу освітнього, професійного, суспільно-політичного, розважального характеру. До головних функцій ЗМІ в демократичному суспільстві належать такі: 1)...-отримання і поширення інформації про найважливіші події в суспільстві, яка впливає на формування громадської думки з різних питань 2)...-ЗМІ доносять до громадян певні знання, які в подальшому дають змогу їм орієнтуватися в суперечливих потоках інформації 3)...-через ЗМІ громадяни засвоюють певні стандарти політичної поведінки, цінності та норми, що дозволяють їм адаптуватись до реальності 4)...-ЗМІ спонукають людей до певних дій чи до бездіяльності

А.1)просвітницька 2)інформаційна 3)політичної соціалізації

4)комунікаційна

Б.1)просвітницька 2)навчальна 3)контролююча 4)комунікаційна

В.1)інформаційна 2)освітня 3)політичної соціалізації 4)мобілізаційна

Г.1)інформаційна 2)навчальна 3)контролююча 4)мобілізаційна

3.2. Чи насправді ЗМІ сьогодні незалежні? Аргументуйте свою відповідь.

3.3. Складіть пам'ятку «Як можна протистояти маніпуляції ЗМІ».

ТЕМА 12.НАЦІЯ

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Нація-це

- А) група людей, що об'єднана спільною соціальною ознакою;
- Б) історична спільність людей, що складається в процесі формування спільності їх території, економічних зв'язків літературної мови, етнічних особливостей культури та менталітету;
- В) соціальна група, що характеризується певним юридичним статусом, закріпленим у звичаях чи законі правами й обов'язками в суспільному житті й певною замкненістю;
- Г) соціалізоване суспільство

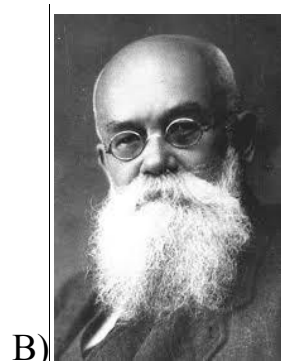
2. Процеси формування націй призводять до виникнення :

- А) держави; Б) суспільства; В) народностей; Г) соціуму

3. Національний склад населення України постійно змінюється під впливом:

- А) міграції; Б) депопуляції; В) політичної ситуації; Г) стану економіки

4. Автор вислову: «Державна самостійність єть головна умова існування нації...»

5. Етнічний і політичний-це:

- А) шляхи формування націй; Б) засади формування націй;
- В) етапи формування націй; Г) принципи формування націй

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

6. Чеський дослідник М. Грох виділяє такі фази духовного пробудження і політизації етносів:

А) національна; Б) культурна; В) державна; Г) академічна; Д) політична

7. Розташуйте етнічні спільноти у порядку їх історичного розвитку.

А) Народність; Б) рід; В) клан; Г) плем'я; Д) нація.

8. За якими ознаками визначають націю:

А) спільна мова; Б) біологічне співіснування; В) національна ментальність;

Г) спільне походження; Д) фізіологічна подібність

1.3. Завдання на встановлення відповідності

1. Націоналізм

А) сукупність соціальних моральних, політичних, економічних, естетичних, релігійних поглядів, що характеризують зміст, рівень і особливості духовного розвитку націй

2. Міжнаціональний конфлікт

Б) одна з форм відносин між національними спільнотами, що характеризується станом взаємних претензій, відкритим протистоянням етносів, народів і націй

3. Національний інтерес

В) ідеологія і політика, основу якої складають ідеї національної винятковості і переваги

4. Національна свідомість

Г) сукупність потреб і прагнень народів створити необхідні для себе життєві умови, усвідомлення свого суверенітету, встановлення взаємовідносин з іншими народами

II. Робота в групах (з текстом)

Прочитайте фрагмент казки Є. Шварца «Дракон» і сформулюйте свою думку стосовно даної ситуації.

«Отже, коли лицар Ланцелот прибув у місто, поневолений жорстоким Драконом, він, на свій подив, почув про доброту Дракона. По-перше, під час епідемії холери Дракон, дихнувши на озеро, скип'ятив у ньому воду. По-друге, він позбавив місто від циган. «Але цигани — дуже милі люди», — здивувався Ланцелот. «Що ви! Який жах! — вигукнув архіваріус Шарлемань. — Я, правда, в житті своєму не бачив жодного цигана. Але я ще в школі проходив, що це люди страшні. Це волоцюги за своєю природою, по крові. Вони вороги будь-якої панівної системи, інакше вони жили б де-небудь, а не бродили б туди-сюди. Їх пісні позбавлені мужності, а ідеї руйнівні. Вони крадуть людей. Вони проникають всюди».

I група. Наведіть приклади позитивних і негативних стереотипів, які стосуються різних етносів. Чи погоджуєтеся ви з ними і чому?

II група. Від чого залежать певні стереотипи і упередження? Хто і чому їх створює?

III група. Яким чином можуть люди позбутися стереотипів? План дій.

В загальному колі учні після представлення своїх міркувань продовжують обговорювати ситуацію фрагменту казки Є. Шварца «Дракон».

Коментар. Зверніть увагу, що хоча архіваріус ніколи сам не бачив циган, але він не сумнівається в їх негативних якостях. Для нього навіть реальний Дракон краще від міфологічних циган. Але найголовніше, що джерелом інформації про «циганську загрозу» був сам Дракон. Саме таким чином і складаються негативні стереотипи в масовій свідомості.

III. Творчі завдання

3.1. Випереджувальне завдання. Обговоріть питання: що таке «полікультурність». Чи є вона фактором взаємозбагачення народів?

3.2. Підготувати електронну презентацію «Національні меншини України».

ТЕМА 13. ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. До складу української нації входять понад:
 - А) 45 національностей; Б) 130; В) 60; Г) 25
2. Різновид соціальних зв'язків між структурними елементами суспільства, об'єктом і суб'єктом яких є етнічні групи?
 - А) міжетнічні відносини, Б) культура, В) суспільство, Г) громада
3. Розширення контактів та співпраці з різними народами це
 - А) полікультурність; Б) інтеграція; В) етнонаціональна політика; Г) асиміляція
4. Свобода совісті – це:
 - А) вільний доступ громадян до служби в органах державної влади та місцевого самоврядування;
 - Б) право людини бути поінформованою, мати доступ до джерел інформації;
 - В) можливість індивідуально або разом з іншими публічно чи приватно сповідувати свою релігію;
 - Г) право організувати найрізноманітніші групи та об'єднання за інтересами

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

5. Захист прав різних національностей в Україні гарантує:
 - А) Декларація прав національностей
 - Б) конституція; Г) цивільний кодекс;
 - В) Закон «Про нац. меншини»; Д) Декларація прав людини і громадянина
6. Стратегія поведінки різних етнічних та культурних груп включає:
 - А) демократизацію; Б) сегрегацію; В) маргіналізацію; Г) плюралізм;
 - Д) асиміляцію
7. У сучасному світі відбувається інтеграція
 - А) культурна; Б) національна; В) інформаційна; Г) політична; Д) економічна

1.3. Завдання на встановлення відповідності

1. Сегрегація	А) крайня, агресивна форма націоналізму
2. Дискримінація	Б) політика примусового відокремлення будь-якої групи населення за расовою чи етнічною ознакою

- 3.Шовінізм В)ідеологія,політика,психологія і соціальна практика відокремлення і протиставлення однієї нації іншим
- 4.націоналізм Г)обмеження прав будь-якої групи громадян за національною,расовою,статевою,релігійною ознаками

II. Обговорюємо в групах:

I група:Запропонуйте варіанти розв’язання міжетнічних конфліктів

II група: Запропонуйте варіанти розв’язання міжконфесійних конфліктів

III група:Запропонуйте способи,які дадуть змогу не втратити самотність

III. Творчі завдання

3.1.Заповніть пропуски, використовуючи варіанти підказок А,Б,В,Г

1)Залежно від об’єктивних і суб’єктивних факторів суспільство може розвиватись у напрямках ... 2)Подальший розвиток етнонаціональних стосунків залежить від... 3)Мінімізація агресії та міжкультурних конфліктів стане можливою,якщо буде створено... 4)Різноманіття української культури виявляється не лише в її етнічній різнобарвності, а й ...

А.1)інтеграції та дезінтеграції 2)політичного курсу влади 3)єдине глобальне суспільство 4)релігійній

Б. 1)політизації 2)множинності народних позицій 3)авторитарне суспільство 4)національній

В.1)міжкультурної взаємодії 2)етнічної різнобарвності 3)органи контролю за діяльністю етнічних груп 4)асиміляторській

Г. 1)маргіналізації 2)стратегії поведінки 3)культурний плюралізм 4)релігійній

3.2.Наведіть приклади наших традицій,які можуть викликати здивування у іноземців

3.3.Складіть план етнокультурних заходів для вашого населеного пункту

ТЕМА 14. УКРАЇНА І ЄВІТ.

I. Тести

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Незалежну Україну як ключовий елемент у новій Європі після холодної війни, зважаючи на її геополітичне становище та природні ресурси визначив:

А) О. Прицак; Б) І. Аспер; В) С. Телботт; В) Р. Гнатишин

2. Рівень співпраці між державами, що передбачає спільне здійснення ними своїх ключових національних інтересів:

А) полікультурність; Б) стратегічне партнерство;

В) інтеграція; Г) стратегічна мета

3. Найскладніша сфера політичного партнерства:

А) політична; Б) економічна; В) національна; Г) культурна

4. Поєднання загальнолюдського та етнічно неповторного - це

А) міжетнічні відносини; Б) нація; В) суспільство; Г) національна культура

1.2. Завдання з вибором трьох правильних відповідей

5. Членом яких міжнародних організацій є Україна

А) НАТО; Б) МВФ; В) ЄС; Г) СОТ; Д) Світовий банк

6. Які чинники впливають на входження України у світовий економічний простір:

А) політична стабільність; Б) інвестиційна привабливість;

В) сировинний потенціал; Г) виробнича база;

Д) географічне положення

7. Найбільша частка національних громад в Україні

А) білоруси; Б) румуни; В) турки; Г) молдовани; Д) фіни

1.3. Завдання на встановлення відповідності

1. В. Ремесло

А) видатний український піаніст

2. Є. Горовиць

Б) український селекціонер, вивів нові сорти пшениці

3. Б. Лятошинський

В) український режисер, засновник театру «Березіль»

4.Л.Курбас

Г)український композитор

1.4.Завдання на встановлення послідовності

II. Обговорюємо в групах

Запропонуйте власні рішення для зменшення еміграційних процесів в Україні?

III. Творчі завдання

3.1. Складіть тези виступу «Проблеми і перспективи інтеграції держави Україна»

3.2. Підготувати проекти за темами: «Видатні українці та їх внесок у світову культуру», «Видатні українці та їх внесок у світову науку»

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакка Т.В. Людина і світ 11/ Бакка Т.В., Марголіна Л.В., Мелешенко Т.В. -К:Вид. дім «Освіта», 2012
2. Бакка Т.В./ Усі уроки «Людина і світ 11 клас» -К:Вид. дім «Освіта», 2012
3. Бондаренко Я.Г. / Бондаренко Я.Г., Чабан Л.Г. Людина і світ. 11 клас. Рівень стандарту. Академічний рівень. Профільний рівень. Розробки уроків-Х.:Вид. «Ранок»,2011
- 4.Ліннік О.О. /Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник - К.: Слово, 2010
- 5.Крамаренко А.А./ Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник. Д.: 2010
6. Позняк С. В.Громадянська освіта : навч.-метод. комплекс до курсу / Позняк С. // газ. Історія України. - 2003.-N16. - С.14-18.
7. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Людина і світ 11 клас.Рівень стандарту / Академічний рівень»
8. Середницька Г.В. /Людина і світ. 11 клас. Опорні конспекти. Нова програма-К.: Книги України, 2012.
9. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко – За ред. О.І. Пометун. – К.:Видавництво А.С.К.,2004.
10. Галлагер К. Викладання історії в контексті сприяння демократичних цінностей і терпимості: Посібник для вчителя. – К. : Право. 1998.
11. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метью, Д. Макінстер.; Наук.ред. предм. О.І. Пометун. – К.: Видавництво «Плеяда», 2006.